

RAPORT ASUPRA SĂPĂTURILOR ARHEOLOGICE EFECTUATE ÎN AȘEZAREA DACICĂ ȘI PREFEUDALĂ DE LA GROPȘANI [1978]

Așezarea prefeudală de la Gropșani se află la 1 km sud de sat în imediata apropiere la capătul de sud-est al cătunului Dosul care aparține de satul Gropșani, comuna Vulpeni (județul Olt). Mergînd pe șoseaua Balș—Gropșani la 200 m sud de intrarea în cătunul Dosul se observă o mică terasă ușor înclinată, a pîriului Geamărtăului cuprinsă de două dealuri ca într-un clește. Aici, la Gura Văii, pe care locuitorii satului au numit-o „Gura Gurgotei“ se află suprapuse așezările aparținînd sec. II—III e.n., V—VII și XII—XIII e.n. Privită din Valea Geamărtăului așezarea se observă foarte greu fiind bine mascată de cele două dealuri amintite mai sus. Valea pe care se află cele trei așezări a fost săpată în terasa Geamărtăului de către un torent de apă pe care locuitorii l-au numit Gurgota. Torrentul adîncindu-se a intersectat pinza freatică dînd naștere la izvoare care se prelungesc în valea Geamărtăului sub forma unui fir subțire de apă. Prin urmare, caracterul dosit al așezării, bogăția de izvoare, lunca largă a Geamărtăului cu pășuni și păduri seculare au atras comunitățile umane încă din epoca bronzului. Pe terasa opusă riului Geamărtăului la capătul de est a cătunului Ovrei noi am identificat o așezare din epoca dacică care suprapune două orizonturi subțiri ale epocii bronzului și Hallstattului tîrziu. Săpăturile

din toamna anului trecut s-au concentrat mai mult în acest punct. Astfel s-au săpat două secțiuni (S 6 și 7) paralele și foarte apropiate între ele cu dimensiunile de 3×45 m. În cadrul acestora au fost descoperite 43 de gropi din epoca dacică dintre care peste 30 erau pentru provizii, un cuptor din aceeași vreme și o cantitate redusă de cioburi din epoca bronzului și a Hallstattului final.

Ceramica epocii bronzului aparține culturii Verbicioara fazele finale IV—V. Majoritatea fragmentelor provin de la vase de mari dimensiuni cu gura larg deschisă, pereții groși ornamentați cu briuri alveolate și apucători plastice de asemenea alveolate adînc dispuse în apropierea buzei. Pasta vaselor de provizie este grosolană modelată din cioburi fixate cu pietricele. Un fragment din partea inferioară a unei cești are fundul inelat specific vaselor din faza finală a culturii Verbicioara. Ornamentul executat cu măturica este foarte rar, la fel de rare sînt și motivele incizate. Pe un fragment de mici dimensiuni s-a putut observa motive de romburi executate prin înțepături și încrustate cu pastă albă, acesta este un motiv caracteristic de asemenea fazelor finale ale culturii Verbicioara.

Ceramica Hallstattiană este ceva mai numeroasă. Fragmentele de buză descoperite ne indică formele specifice culturii Hallstattiene,

castroane cu buza arcuită în interior, castroane tronconice, borcane cu pereții puțin bombati ornamentați cu briuri alveolare, vase mari de provizii cu gîtul trompetiform ornamentate cu caneluri și apucători plastice. Ceașca cu două torți supraînălțate și canelate sînt piese de asemenea prezente. Cantitatea totuși redusă a ceramicii descoperite, cît și lipsa celorlalte elemente de ornamentică ne împiedică însă să facem o încadrare mai precisă a descoperirilor epocilor bronzului și Hallstattului de la Gropșani.

În sectorul Ovrei stratul cel mai bogat este cel dacic. Pînă în prezent complexe arheologice cele mai numeroase sînt gropile. S-au dezvelit 43 de gropi în majoritatea lor de provizii care aveau formă de clopot. Pereții și fundul acestora erau lutuiți cu grijă. Diametrul lor varia între 1,50—2 m iar adîncimea între 0,80—1,50 m. Atît în gropi cît și în stratul dacic s-au găsit numeroase fragmente ceramice. Materialul ceramic poate fi împărțit în două mari categorii: ceramica lucrată cu mîna și ceramica lucrată la roată.

Ceramica lucrată cu mîna, poroasă de uz comun reprezintă aproximativ 80% din întreg materialul ceramic. Pasta acestei categorii conține adesea pietricele, cioburi pisate și mai rar paiețe de mică. Majoritatea fragmentelor provin de la vase mari și mijlocii arse în cea mai mare parte la cărămiziu. Unele fragmente poartă urme de fum din timpul folosirii lor fie la fiert, fie la iluminat (ceștile). Cele mai frecvente forme sînt vasul borcan, fructiera și ceașca dacică.

Ornamentul cel mai des întîlnit este briul în ornament alveolat. Briile în relief alveolate sînt dispuse în mod obișnuit orizontal mai ales pe diametrul maxim și pe gîtul sau umărul vasului. Cîteodată sînt dispuse în ghirlandă sau orizontale. Se întîlnește adesea șirul de alveole aplicat pe diametrul maxim al oalelor-borcan. Inciziile constituie o altă tehnică de ornamentare. Elementul ornamental realizat în această tehnică întîlnit mai frecvent este valul dintr-o linie sau mai

multe. Proeminențele cilindrice sînt mai rare. Se întîlnesc proeminențe mai ascuțite sau cu secțiunea dreptunghiulară foarte adesea alveolate sau crestate.

Ceramica lucrată la roată, are pasta fină bine frămîntată de culoare cenușie și conține paiețe de mică. Forma cea mai răspîndită sînt oalele cu buza întoarsă oblic în afară, cu corpul bombat și fundul inelar. Urmează fructiera cu diametrul de 30—40 cm cu piciorul scurt și gol în interior. S-au găsit și cîteva fragmente care aparțin unor castroane. Ornamentele întîlnite pînă acum sînt inciziile în val și acelea obținute în tehnica lustruirii. Pe un fragment s-a păstrat un ornament realizat prin linii obținute prin lustruire dispuse în rețea.

Obiectele de fier sînt puține la număr. Amintim cîteva cuțitașe de formă obișnuită în această vreme, fragmente de daltă, verigi ș.a. Demne de menționat sînt și două lupe de fier ceea ce indică existența unor meșteșugari fierari.

În groapa nr. 11 s-a găsit o monedă dacică care poate fi încadrată în tipul Adîncata—Mănăstirea (după tipologia lui C. Preda) care datează la sfîrșitul secolului al II-lea î.e.n. și așezarea dacică de la Ovrei se poate data deci în această vreme.

În așezarea prefeudală din punctul „Gura Gurgotei” s-a săpat secțiunea nr. 27 unde a fost descoperită o locuință bordei din secolul VI e.n. Locuința nr. 17 este în formă de patulater cu latura de sud de 3,60 m. iar latura de vest de 3,40 m. Groapa bordeiului orientată nord-sud era săpată la adîncime de 1,60 m față de nivelul actual și de 0,70 m față de nivelul de călcare prefeudal. Podeaua netedă era deranjată de trei gropițe. Acoperișul bordeiului se sprijină pe 4 pari a căror gropi se aflau în cele 4 colțuri ale locuinței. Cuptorul săpat într-un pat de pămînt cruțat (1,55×1,10) avea dimensiunile de 0,60/0,95 m. Bolta cuptorului construită din pietre și vîlătuci se înălța cu 0,35 m față de

vatră. Vatra în formă de potcoavă prezenta puternice crăpături din cauza arderii îndelungate. Pereții bordeiului nr. 17 aveau grosimea de 0,20 m așa cum ne-o indică spațiul dintre cuptor și peretele gropii bordeiului. Printre resturile cuptorului prăbușit pe vatră s-au descoperit numeroase fragmente ceramice tipice culturii romanice Ipotești Cîndești de la începutul secolului VI. Într-o groapă de par a fost găsit un brăzdar de plug

din fier bine păstrat. Este unica piesă descoperită pînă acum pe teritoriul Olteniei. Pînă în prezent în așezarea de la Gropșani au fost descoperite 17 bordeie dintre care 11 aparțin secolului VI, 5 secolului XII—XIII și 1 secolului II—III. Anul acesta se va desfășura ultima campanie de săpături în punctul Gura Gurgotei urmînd ca la începutul anului viitor să prezentăm un studiu monografic al tuturor descoperirilor.